

XIV. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI

1. Toplanma Tarihi : 27-29 Eylül 1993

2. Şûra Gündemi :

- 1- Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği
- 2- Okul Öncesi Eğitimi

3. Dönemin Millî Eğitim Bakanı : Nahit MENTEŞE

4. Şûra Başkanlık Divanı : 1. Nahit MENTEŞE
2. Dr. Yusuf EKİNCİ
3. Abdullah NİŞANCI

5. Şûra Genel Sekreterliği : Nazım İrfan TANRIKULU
Şûra Genel Sekreteri
Kurul Üyesi
Mehmet TEMEL
Genel Sekreter Yardımcısı
Kurul Üyesi

6. Dönemin Millî Eğitimin Bakanı'nın Şûrayı Açış Konuşması:

Sayın Cumhurbaşkanım,

Millî Eğitim sistemimizin geliştirilerek niteliğinin yükseltilmesinde çok önemli katkılar sağlayan millî eğitim şûralarından 14.'sünün yüksek huzurlarınızda açılmasından duyduğumuz mutluluğu ve gururu belirtmek istiyorum. Teşriflerinizle Millî Eğitim camiasını onurlandırınız. Şahsım ve Bakanlığım mensupları adına saygılarımı ve şükranlarımı arz ediyorum.

Sayın Başbakanım,

Eğitim camiasından gelen bir kişi olarak sizden yakın irşat ve ilgi, yardım görmekteyiz. Şûramıza katılmanız bize şevk ve güç vermiştir, teşekkürlerimi sunuyorum.

Ayrıca kardeş Türk Cumhuriyetlerinin ve topluluklarının bakan ve temsilcilerine; bakanlarımıza, eski bakanlarımıza, milletvekillerimize, misafirlerimize, şûranın değerli üyelerine, basın, radyo ve televizyonlarımızın değerli temsilcilerine hoş geldiniz diyor, hepinizi en iyi dileklerle selamlıyorum.

Başta Cumhuriyetimizin kurucusu, Başöğretmen Atatürk olmak üzere, Millî Eğitim sistemimizin geliştirilerek bugünkü seviyeye gelmesinde emeği geçen Millî Eğitim Bakanlığımızdan, çok değerli eğitimci ve öğretmenlerimizden; hayatta olmayanları rahmetle, hayatta olanları da minnet, sevgi ve saygıyla anarak sözlerime başlamak istiyorum.

Millî Eğitim Şûralarının Türk eğitim tarihinde çok önemli bir yeri vardır.

Millî Eğitim Şûralarının ilki mahiyetinde olan ve 16 Temmuz 1921 tarihinde Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'nin açılış konuşmasında Atatürk; Millî Eğitimin yeniden düzenlenmesi için alınacak tedbirlere işaret etmiş, yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eğitim ilkelerini belirtmiştir. Daha sonra 1923, 1924 ve 1925 yıllarında Atatürk'ün talimatı ile Heyet-i İlmîye adıyla toplanan ilmî kurulların gündeminde, başta Tevhidi Tedrisat Kanunu olmak üzere Millî Eğitimize yön veren konular yer almıştır.

Birinci Maarif Şûrası'nın toplandığı 1939 yılından bugüne kadar 13 Millî Eğitim Şûrası toplanmış, bunlardan 13. Millî Eğitim Şûrası 15 Ocak 1990 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten itibaren geçen 3 yıla yakın zaman içerisinde bilim ve teknolojiye hızlı ve önemli gelişmeler ve değişimler olmuştur.

Bu gelişme değişimlere paralel olarak, bilgi ve teknoloji toplumu olma yolunda ülkeler arası başlatılan amansız

yarış, giderek artan bir hızla sürdürölmektedir. Bu durum, toplumumuzun sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal sistemlerinde olduğu kadar eğitim sistemlerimizi de etkilemeye devam etmektedir.

Bu sebeple Millî Eğitimimizi, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, 21. yüzyılın çağdaş eğitimine uygun olan toplumumuzun ihtiyaçları ve çağın teknolojik gelişmeleri doğrultusunda düzenlemek ve sosyal ve ekonomik, kültürel, siyasal alanlarda millî birlik ve beraberliğimizi pekiştirecek şekilde uygulamak zorundayız.

Bu amaçla, göreve başlama mesajında da belirttiğim üzere eğitim ve öğretim hizmetlerinin yürütölmesinde izleyeceğimiz ilke, politika ve hedeflerimiz şöyledir:

Eğitimimizin, Atatürk ilkeleri ışığında, millî, demokratik, çağdaş, laik, cumhuriyetçi ve evrensel nitelikleri geliştirerek korunacaktır.

Okul öncesi eğitimi geliştirerek yaygınlaştırılacaktır. Zorunlu eğitimin en az 8 yıla çıkarılması çalışmalarına devam edilecektir.

Ortaöğretimin kendi içinde ve yaygın eğitimle yatay ve dikey geçişlere imkân verecek düzenlemeler yapılacaktır. Mesleki ve teknik eğitime ağrılık verilecektir.

Öğrencilerin ilgi, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli meslek alanlarında eğitim görebilmeleri için yönlendirme sistemine işlerlik kazandırılacaktır.

Öğretim programları ve ders kitapları, evrensel niteliklere, demokratik ve özgürlükçü anlayışa uygun olarak yeniden düzenlenecektir.

Bilgisayarlı eğitimin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Din eğitimine önem verilecek, bu hususta gereken tedbirler alınacaktır.

Özel eğitime muhtaç çocuklarımız için başlatılan altyapı çalışmaları, geliştirilerek sürdürölecektir.

Özel kesimin okul açması ve üniversite kurlmaları teşvik edilecek, özendirilecek ve desteklenecektir.

Yaygın eğitimde radyo ve televizyondan yararlanılması belli esaslara bağlanacaktır.

Demokratikleşme hedefi çerçevesinde, Üniversiteler Yasası yeniden düzenlenecektir.

Yüksek öğrenime geçiş sistemi öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarıları doğrultusunda öğrenim görmelerine, fert ve toplum ihtiyaçlarına, arz ve talep dengesinin sağlanmasına imkân verecek bir yapıya kavuşturulacaktır.

Yükseköğretim kurumlarımızdaki öğretim elemanları ile öğrencilerimizin görüş ve düşüncelerini açıklayabilmeleri için gereken demokratik hak ve imkânlar sağlanacaktır.

İnsanımızın, ailelerimizin ve toplumumuzun mutluluğunun gerçekteştilmesinde en büyük payın değerli öğretmenlerimize ait olduğuna inanıyoruz. Bu sebeple öğretmenlerin yetiştirilmesi, özlük haklarının ve istihdam şartlarının iyileştirilmesi, özlük haklarının ve istihdam şartlarının iyileştirilmesi hususundaki çalışmalarımıza devam edilecektir.

Yurt dışındaki çocuklarımızın, buldukları ülkenin eğitim imkânlarından daha geniş ölçüde yararlanmaları sağlanacak,

Türkiye'ye dönüşlerinde karşılaştıkları sorunların çözümünde kolaylaştırıcı tedbirler alınacaktır.

Türk Cumhuriyetleri ve toplulukları ile eğitim ve öğretim alanındaki ilişkilerimiz geliştirilerek devam ettirilecek, karşılıklı iş birliğine özel bir önem verilecektir.

Eğitim hizmetlerinin bu ilke, politika ve hedefler doğrultusunda yürütölmesinin, çocuklarımızın millî birliğimize ve bütönlüğümüze, inançlarımıza, kültürümüze, millî ve manevi değerlerimize bağlı iyi insan, iyi vatandaş, kişilikli ve bilinçli, çalışma hayatımızın gerektirdiği niteliklere sahip insanlar olarak yetiştirilmelerini ve onların zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini sağlamak en önemli görevlerimizdir.

Cumhuriyetimizin kuruluşundan günümüze kadar eğitim sistemimizde çok önemli gelişmeler sağlanmış, pek çok sorunlara çözümler aranmış, çareler bulunmuş; ancak, sorunlar bitmemiştir. Millî Eğitimimizin öncelikli sorunlarından olan eğitim

yönetimi ve yöneticiliği, Okul Öncesi Eğitimi konuları 14. Millî Eğitim Şûrası gündemine alınmış bulunmaktadır.

Eğitimin; devletimizin bekası, yüce milletimizin mutluluğu ve geleceği bakımından sadece eğitimcilerle bırakılmayacak kadar önemli ve büyük sorumluluk gerektiren bir iş olduğu; herkes tarafından kabul edilmelidir. Bu sorumluluğun ve eğitim yükünün yetmiş her insanımız, ailelerimiz, toplumumuz, kamu kurum ve kuruluşlarımız tarafından sistem bütünlüğü içerisinde ahenkli ve dengeli bir şekilde paylaşılması zorunluluğu bulunmaktadır. Bunun gerçekleştirilmesi hâlinde toplumumuzun sosyal gelişmesi ve ekonomik kalkınması da hızlanacaktır. Her yerde, eğitim ilkesi, daha etkili bir şekilde hayata geçirilmiş olacaktır.

Herkes tarafından eğitime katılma ve katkıda bulunma imkânı sağlanacaktır. Eğitim hizmetlerinin okullarla sınırlı olmadığı, eğitimin okul dışında, aile, toplum kurum ve kuruluşları tarafından da yapılması gerektiği bilinci, daha da geliştirilecektir.

Eğitim için gerekli olan kaynak kullanım alanı genişleyecek, böylece kaynak yetersizliği en aza inecektir. Eğitim ekonomisinin temel kuralları olan en az kaynak kullanımı ile en çok fayda sağlanacaktır.

Bu konuların bu Şûrada tartışılıp, eğitim sistemimizi geliştirecek ve uygulamalarımıza yön verecek önemli görüş ve teklifler getirileceğine inanıyorum.

Bu inanç ve duygularla, 14. Millî Eğitim Şûrası çalışmalarını ve alınacak kararların ülkemiz, yüce milletimiz ve

Millî Eğitim camiası için hayırlı ve uğurlu olmasını diler, saygılarımı sunarım.

Nahit MENTEŞE
Millî Eğitim Bakanı

7- Şûrada Alınan Kararlar

- 1- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın Teşkilat ve görevleri ile çalışma esasları özel bir kanunla düzenlenecektir.
- 2- Millî Eğitim Akademisi'ne işlerlik kazandırılacaktır. (Yatırım, Eğitim, Öğretim Programları ve İşletme bakımlarından)
- 3- Millî Eğitim Bakanlığı'nın Merkez, Taşra ve Yurtdışı Teşkilatları yeniden gözden geçirilerek, fonksiyonel bir yapıya kavuşturulacak; bu teşkilatlarda çalışacak yönetici ve uzmanların nitelikleri unvanları, atanmaları ve yer değiştirmeleri ile ilgili mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
- 4- Eğitim yöneticiliğinde uzmanlaşma, hiyerarşik ilerleme ve yükselme esas alınacak ve yöneticilerin yetkileri artırılabilecektir.
- 5- Mevcut eğitim yöneticileri, üniversiteler ile iş birliği içinde yetiştirilecek; eğitim yöneticiliği programına, yöneticilerde bulunması gerekli nitelikleri taşıyanlar alınacaktır.
- 6- Müfettişlerin, üniversitelerde ve Millî Eğitim Akademisi'nde teftiş ve rehberlik alanında lisansüstü eğitim görmeleri sağlanacaktır.
- 7- Denetim hizmetlerinin yürütülmesinde, Teftiş Kurulu Başkanlığı bütün kurumlarla iş birliğine girecektir.
- 8- Öğretim kurumlarında yapılacak denetim faaliyetlerinde kullanılacak ölçütler ve uygulanacak ilkeler, önceden belirlenerek denetlenecekler bildirilecek; denetim sonucundan ilgiliye bilgi verilecektir.
- 9- Millî Eğitim Bakanlığı dışındaki diğer bakanlıklara bağlı okulların denetiminde uygulanacak ilke ve yöntemleri içeren bir çalışma yapılacaktır.
- 10- Eğitim-insan gücü-istihdam ilişkisini göz önünde bulundurarak, iş hayatı ile okul programlarının birbirleriyle uyumlu olması sağlanacak, meslek standartları geliştirilecektir.
- 11- Yönetici ve öğretmenler, yöneltme fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için, hizmet öncesinde ve hizmetleri esnasında yönlendirilme konusunda yetiştirileceklerdir.
- 12- Yönlendirme, uzmanlık hizmetlerinden ve yeni teknolojilerden de yararlanılarak; öğrenci, öğretmen, aile ve okul yönetimiyle iş birliği içerisinde ilköğretimin ikinci kademesinden başlatılacaktır.

- 13- Yönlendirmenin ayrı bir alan ve ihtisas konusu olduğu göz önünde bulundurularak, bu konuda çalışmak üzere; ihtisas komisyonları oluşturulacaktır
- 14- Okul Öncesi Eğitimi'nin geliştirilerek yaygınlaştırılması, Kalkınma Planlarındaki hedeflere ulaşılması sağlanacaktır.
- 15- Aynı yaş grubuna hizmet veren Okul Öncesi Eğitimi kurumlarından; anaokulu, "36-72 aylık çocukların eğitimleri amacıyla açılan, Millî Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Özel ve Resmî Okul Öncesi Eğitimi kurumu"; ana sınıfı, "60-72 aylık çocukların, resmî ve özel anaokullarının, ilkokulların ve ilköğretim okullarının bünyesinde açılan Okul Öncesi Eğitimi Kurumudur"; şeklinde tanımlanacaktır.
- 16- Millî Eğitim Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile iş birliği içerisinde işletmelerde kreş açma uygulaması sağlanacak, kapsamının genişletilmesi hususunda gerekli mevzuat çalışmalarına başlatılacaktır. Bu hususun sağlık reformu çalışmalarında dikkate alınması sağlanacaktır.
- 17- Okul Öncesi Eğitim alanındaki her çeşit kademe ve görevler için, personelde aranacak nitelikler ile görev ve sorumluluklar belirlenecek ve bunlar bir sertifika sistemine bağlanacaktır.
- 18- Toplu konut projelerinde yeter sayı ve kapasitede okul öncesi eğitim kurumunun açılmasına yer verilmesi hususunda gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- 19- 0-72 ay çocuğuna Okul Öncesi Eğitim hizmeti veren kreş, gündüz bakımevi, çocuk yuvaları, özürllüler için rehabilitasyon merkezleri vb. sosyal tesislerin, yapılarının geliştirilmesi için Devlet Kredisi ve teşviklerin artırılmasına ve vergilendirmenin azaltılmasına çalışılacaktır.
- 20- Belediyeler, Kamu İktisadi Teşekkülleri, Vakıflar, Dini Kuruluşlar ve diğer özel müteşebbislerin Okul Öncesi Eğitimi Kurumları açmaları teşvik edilecek ve desteklenecektir.
- 21 - Okul Öncesi Eğitim Kurumu binası yapılması için hazine arazilerinin bu amaçla tahsisi belediyeler ve kooperatiflerden de yararlanılması hususunda yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- 22- Okul Öncesi Eğitimi konusunda anne babaları yetiştirmek amacıyla "ana ve baba okulu" uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
- 23- Türkiye genelinde okul öncesi eğitimi hizmetlerine ilişkin sayısal verilerin kesin ve sağlıklı bir şekilde elde edilmesi için bir araştırma projesi hazırlanıp gerçekleştirilecektir.
- 24- Okul Öncesi Eğitiminin geliştirilip yaygınlaştırılması amacıyla eğitim yatırımlarına verilen teşviklere ilave olarak, okul öncesi eğitime verilen teşviklerde ek artı puan verilmesi sağlanacak, "ev yuvaları" projesi yaygınlaştırılacaktır.
- 25- Okul Öncesi Eğitiminin geliştirilip yaygınlaştırılması ve kurumsallaşması için belediye gelirlerinden, mevduat gelirlerinden, eğitim sektöründe kazanç elde eden özel kuruluşlardan alınacak paylar, gümrüklerdeki malların satışlarından elde edilen gelirler, konut fonundan sağlanan gelirlerin belirli bir yüzdesi; eğitim vakıflarından sağlanacak katkıların toplanacağı "Okul Öncesi Eğitim Fonu" kurulacaktır.
- 26- Küçük il ve ilçe merkezleri ile gecekondu semtlerinde yaşayan gelir düzeyi düşük ailelerin yoğun olduğu merkezlerde ikili eğitim yapacak anaokulları projesi gerçekleştirilecektir.
- 27- Millî Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait boş binalarda gerekli tadilat yapılarak Okul Öncesi Eğitimine kazandırılması, mevcut bina ve kaynakların rasyonel ve verimli şekilde kullanılması sağlanacaktır.
- 28- Okul Öncesi Eğitiminin yaygınlaştırılmasında Yap, İşlet, Devret modelinden yararlanılacak, bölgelerin şartlarına uygun tip projeler geliştirilecektir.
- 29- Millî Eğitim Bakanlığı, Üniversitelerle iş birliği yaparak paket programlar hazırlayacak pilot okullarda uygulanacak ve alınan sonuçlara göre bu programlar, çocuğun ihtiyacını karşılayacak nitelikte ve bilimsel çerçevede, farklı kurum ve kuruluşlara göre esneklik ilkesine bağlı kalınarak geliştirilecektir.
- 30- Millî Eğitim Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayalı olarak, okul öncesi çocuk kitabı ve oyuncakları gibi materyal üreten, ithal eden işletmelere vergi ve gümrük indirimi ve gerektiğinde kredi verilerek, teşvik edilmeleri

sağlanacaktır.

- 31- "Okul Öncesi Eğitim Merkezleri" kurulmak suretiyle bunların bünyesinde öğretmenlere program, materyal, danışma ve rehberlik hizmeti verecek "Öğretmen Kaynak Birimleri" oluşturulacaktır.
- 32- 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda, Okul Öncesi Eğitimi ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılacak; Okul Öncesi Eğitimi ile ilgili bütün mevzuatı kapsayacak şekilde bir "Okul Öncesi Eğitimi Kanunu çıkarılması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- 33- Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği ile Okul Öncesi Eğitimi'ne öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının programlarında bütünlük sağlayıcı "program geliştirme çalışmaları" yapılacak ve bu kurumların bünyesinde uygulama anaokulları açılacak; Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarındaki çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği programı ile anaokulu öğretmenliği programının birbirinden ayrılması sağlanacaktır. Bu kurumlara Uygulama Anaokulları da eklenecektir.
- 34- Sınıf öğretmeni yetiştiren Eğitim Fakültelerinin programlarına Okul Öncesi Eğitimi okul öncesi öğretmeni yetiştiren fakültelerin programlarına da sınıf öğretmenliği ile ilgili derslerin konulması sağlanacaktır.
- 35- Okul Öncesi Eğitimi alanını seçen üniversite öğrencilerine ayrılacak "3580 Sayılı Kanun kapsamındaki öğrenci kontenjanları" artırılabacaktır.
- 36- Okul Öncesi Eğitimi kurumlarında görev alacak personelin görev analizleri yapılacak, Yurt dışında görevlendirilecek Okul Öncesi Eğitimi öğretmenleri başarılı öğretmenler arasından seçilecektir. Bu öğretmenler yabancı dili de içine alan bir hazırlık eğitiminden geçirilecektir.
- 37- Doğu ve Güneydoğu bölgelerimiz başta olmak üzere, bütün ülkemizde görevi başında şehit edilen öğretmenlerimizin ailelerine yapılmakta olan yardımların artırılması ve çocuklarının her türlü eğitim-öğretim giderlerinin karşılanması için, gerekli çalışmalar başlatılacak ve sonuçlandırılacaktır.
- 38- Öğretmen yetiştirmede, Millî Eğitim Bakanlığı ile YÖK arasında sürekli bir iş birliği sağlamak amacıyla "Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon Kurulu" oluşturulması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.